

GÜNEY OSETYA CUMHURİYETİ

OSETYA'NIN BÖLÜNÜŞÜ ve GÜNEY OSETYA

Osetya coğrafi olarak Kafkas sıra dağları tarafından ve siyasi olarak da bu bölgeyi ele geçiren Rus Çarlarının ülkenin güneyini Gürcistan yönetimine sokmalarından beri bölünmüş bir ülke oldu.

Bolşevikler 1920 de Gürcistanı işgal etti. 1922 de kurulan Transkafkasya Cumhuriyeti içinde Güney Osetya Özerk Bölgesi oluşturuldu.

Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra Kuzey Osetya Rusya Federasyonunu oluşturan cumhuriyetlerden biri olurken Güney Osetya Gürcistanın bir parçası olarak kaldı.

GÜNEY OSETYA-GÜRCİSTAN SAVAŞI

10 Kasım 1989 da Güney Osetya Özerk Bölgesi Halk Temsilciler Meclisi, bölgesel özerkliğin "Özerk Cumhuriyete" çevrilmesi talebiyle Gürcistan SSC.Yüksek Sovyetine başvurdu. Ancak başvuru 16 Kasım 1989 da reddedildi.

23 Kasım 1989 da aşırı milliyetçi güçler Güney Osetya'nın başkenti Tshinvali'ye saldırıp kuşatma altına aldılar.

1990 Eylülünde Güney Osetya Demokratik Sovyet Cumhuriyeti ilan edildi.

20 Kasım 1990 da bağımsızlığını ilan eden Gürcistan Güney Osetya Cumhuriyetinin özerkliğini kaldırdı ve bölgeyi Tiflis yönetimine bağladığını açıkladı.

Ocak 1991 de Gamsahurdiye yanlısı Gürcü milisler Tshinvali'yi işgal ederek silahlı saldırı başlattı. Tshinvali ve çevre köylerindeki Gürcüler yaşadıkları yerleri terk ederek kaçtılar.

İşgal ve saldırılar sürerken Güney Osetya Temsilciler Meclisi 4 Mayıs 1991 de toplanarak Gürcistan'dan ayrıldığını ilan ederek, Rusya Federasyonu sınırları içinde kalan Kuzey Osetya ile birleşmek istediğini duyurdu.

6 Ocak 1992 de Gürcistan'da askeri darbe sonucunda işbaşına gelen yeni yönetim G.Osetya'ya ağır silahlarla saldırarak bir çok Oset köyünü enkaz haline getirdi.

1991 yılında kurulan Rusya Federasyonu, Güney Osetya'nın Rusya'ya katılma taleplerini reddetti ancak birliklerini Kuzey Osetya sınırına yığdı. 1992 Haziran ayında savaş helikopterleri ve tanklarla birlikte Gürcü Ulusal Muhafız birliğine karşı Tshinvali civarında savaşa girdiler.

Gürcistan Cumhurbaşkanı Şevnadze bunu Moskova'nın Güney Osetya'yı zorla ilhak etmek için emperyalist bir girişim olarak nitelendirdi ve Gürcü ulusal Muhafız Birlikleri Güney Osetya'ya karşı ağır bir bombardıman hareketi başlattılar.

2 Haziran 1992 de Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Boris Yeltsin tarafları Ukrayna'nın Dagomis kentinde görüşmelere davet etti.Burada Rusya,Gürcistan,Kuzey ve Güney Osetya birliklerinin katılımıyla oluşturulacak bir barış gücünün gözetiminde ateşkes anlaşmasına varıldı.Gürcistan-Güney Osetya sınırında ve Tshinvali çevresinde güvenlik koridoru oluşturuldu.4 Temmuz 1992 den itibaren bu bölgeye barışgücü konuşlandırıldı.

1992 de Güney Osetya'da yapılan referandumda % 99 oyla bağımsızlık ve Kuzey Osetya ile birleşme kararı alındı.

SAVAŞIN SONUCU

Güney Osetya-Gürcistan savaşında taraflardan 2000 e yakın insan ölmüş,1000 civarında insan yaralandı.Gerek Osetler'den gerekse Gürcüler'den on binlerce kişi sığınmacı durumuna düştü.Savaşa rağmen anlaşmazlık çözülemedi.Güney Osetya'nın statüsü konusunda çözüm sağlanamadı.

Mayıs 1996 da ekonomik ilişkilerin yeniden kurulması ve barış görüşmelerinin yeniden başlatılması için Moskova'da bir memorandum imzalandı.

Günümüze kadar yapılan bütün görüşmelerden bir sonuç çıkmadı.Yapılan bütün görüşmelerde Gürcistan tarafı ya görüşmelerden çekiliyor veya kabul edilemeyecek şartlar ileri sürüyor.

Nitekim AGİT gözetiminde Mart 2007 de İstanbul'da yapılan görüşmelerde Gürcü heyeti toplantıyı terk edip gitmiştir.

İmzalanan memoranduma rağmen Gürcistan, Güney Osetya'ya ekonomik ambargo uygulamaya devam etmektedir.Gürcistan, askeri tehditler ,ekonomik ambargo,sivil vatandaşların kaçırılması,işkence, şantaj,terörist saldırılar ve hatta gayri insani yöntemlerle Güney Osetya'yı bağımsızlık kararından geri adım attırma politikası gütmektedir.Hatta Tshinvali'nin içme suyunu keserek insanların yaşamlarını zora sokmuştur.

Güney Osetya bütün bu tehditlere saldırılara rağmen asla yılgınlık göstermemiştir.

12 Kasım 2006 tarihinde ikinci kez yapılan referandumda yine bağımsızlık kararı alındı.

Gürcü Yönetimi, G.Osetya yönetiminin kontrolü dışındaki bölgelerde 2007 Ağustosunda Vladimir Sanakoev başkanlığında alternatif bir yönetim oluşturdu.Alternatif bu yönetime Gürcistanda yaşayan ve asimilasyona uğramış Osetler'in desteğini sağlamış,asimile edilmiş bu Osetlerle Gürcüler işbirliği yaparak G.Osetya yönetiminin kontrolü dışında kalan bölgelerde "Fandarast Kokyti" yani Güle Güle Kokoyti anlamında sloganlarla bir kampanya başlatarak Oset halkını bölmeye yönelik propaganda faaliyetleri sürdürülmektedir.

Bu gün Güney Osetya'nın tıpkı Abhazya gibi de facto durumu devam etmektedir.

Kuzey Osetya ile yakın ekonomik,sosyal ve kültürel ilişkiler artarak sürdürülmektedir.

Yalnız Kuzey Osetya ile değil diğer Kuzey Kafkas Cumhuriyetleri ile de çeşitli anlaşmalar yapılmış ve bilhassa Abhazya ile birçok konuda çok yakın ilişkiler kurulmuş ve bu iki Cumhuriyet birbirleri nezdinde elçilikler açmışlardır.

Günümüzde G.Osetya ve Abhazya arasında diğer Kuzey Kafkas Cumhuriyetlerine örnek teşkil edecek kardeşlik ve yakınlaşma politikaları kurulmuştur.

EKONOMİ

Bolşevik ihtilalinden sonra sosyalist iktisadi birimler kuruldu.Güney Osetya'da tarım ve sanayi bölgeleri oluşturuldu.Tshinvali'de makine üretimi sanayi kuruldu.Geniş ormanlara sahip olduğundan kereste üretimi gelişti.

Demir-beton ürünleri, direk türü malzemelerin üretimi yapılır. Konserve,bira ve süt ürünleri gıda sanayi, konfeksiyon ürünleri üreten tekstil fabrikası vardır.

Tarımsal üretimde buğday, arpa, mısır gibi tahılların üretimi önemli yer tutar.Ayrıca şeker pancarı, sebze ve patates ekilir. Meyvecilik ve bağcılık da önemlidir.Sulu tarım gelişmiştir.

Zengin otlaklarında büyük ve küçükbaş hayvan besiciliği yapılır.

ULAŞIM

Ülkede demiryolu ve karayolu ulaşımı vardır.Gori-Tshinvali demiryolu hattı, bölge merkezini Transkafkasya demiryoluyla birleştirmiştir. Karayolu ise Tshinvali-Kvaisi-Odinir otoyoludur.

İDARİ VE SİYASİ YAPI

Güney Osetya bağımsızlığını ilan etmiş olup fiilen bağımsızdır.De facto durumu devam eden bir cumhuriyettir.

Güney Osetyanın :

Başşehri Tshinvali'dir.

Diğer yerleşim yerleri Java,Leningori ve Znauri

Halkın % 46 sı şehirlerde yaşamaktadır.G.Osetya'nın yüzölçümü 3.900 km² olup km² ye25,3 kişi düşmektedir.

1989 yılında G.Osetyanın nüfusu yaklaşık 98.000 iken savaş sonunda nüfus 70.000 civarına düşmüştür.Bu nüfusun % 66 sı Oset,% 29 u Gürcü ve % 5 ini de diğer halklar oluşturmaktadır.

Oset Halkın'ın çoğu Ortodoks hristiyan, az bir kısımda müslümandır.

DİL-EĞİTİM VE KÜLTÜR

Güney Osetya'nın resmi dili Osetçe ve Rusça'dır.Osetçe, İrani dil grubuna dahil bir dildir.Komşu Kafkas halklarıyla gerçekleşen ortak yaşam sonucu, Osetçe'de, bazı sözcük ve ses düzenlerinde Kafkas etkileri de görülür.Oset dilinin iki ana lehçesi vardır.

1. K'udar Lehçesi-Güney Osetya'da konuşulur.

2. İron ve Digor Lehçesi-Kuzey Osetya'da konuşulur.

Tual, Alagir, Çşan... gibi başka lehçeler de vardır fakat Iron Lehçesi en çok konuşulandır.

Digor lehçesi daha eskidir ve sadece Kuzey Osetya'nın kuzey ve batı kesimlerinde bir kaç yerde konuşulur. İki lehçe arasında hem fonetik, hem de morfolojik farklılıklar vardır.

1920 ve 1930'larda her ikisi de edebi dil olarak kullanılıyordu fakat daha sonra Digor lehçesi terk edildi.Bu gün Digor Lehçesi ile dergi ve kitap basımı yapılmaktadır.

Sovyet ihtilalinden önce Güney Osetya'da eğitim düzeyi düşüktü.İlkokul sayısı 38, öğrenci sayısı ise 1.800 idi.Orta ve yüksekokul yoktu.1981-1982 ders yılında ise genel eğitim kurumlarında 20.500 öğrenci, Tshinvali'de ve orta dereceli meslek okullarında 1.300 öğrenci eğitim alıyordu. Bu gün Tshinvali de bir üniversite ile Güney Osetya Bilimsel Araştırma Enstitüsü bulunmaktadır.Ülke çapında bir çok ilk ve orta dereceli okul ardır.Halkın eğitim düzeyi oldukça ileridir.

Kosta Hetagurov Levanoviç(Hetegkatı Kosta)19. yy. sonunda Oset edebiyatının kurucusu olmuştur. Ulusal resim sanatının oluşturulmasında ressam M. S. Tuganov'un büyük hizmeti olmuştur.1950-1980 döneminde A.İ.Gassiyev, G. V. Doguzov, B. İ. Sanakoyev, D. G. Turmanov önemli ressamlardır.

Heykel dalında V. N. Kokoyev, V. D. Kelehsayev, A. V. Pliyev ünlü heykeltıraşlardır.

M. İ. Kokoyev büyük dekoratif sanatçısı ve T. A. Gagloyev, A. G. Zassejev ise tiyatro dekoru sanatçısıdır.

Grafik sanatçıları A. D. Vaneyev, İ. V. Ceyranaşvili, A. M. Sanjerovskaya,

Dekoratif uygulama sanatçıları H. L. Zaseyev, G. P. Mamitov sanat dünyasında isimlerini duyurmuşlardır.

Profesyonel tiyatro 1931 yılında Tsihinvali'de dram tiyatrosu esasına göre kurulmuştur. 1939'da tiyatroya Kosta Hetagurov'un adı verilmiştir. Burada onun "Dünya" adlı piyesi gösterilmiş (1939), "Fatima" adlı destanı sahnelenmiştir (1959). Güney Osetya tiyatro sahnesinde yerli yazarların olduğu gibi, Rus, Sovyet ve yabancı ülke drama yazarlarının eserleri de gösterilmiştir. Tiyatronun gelişmesinde, aktörlerden S. Catiyeva, Z. Çabiyeva,

V. Murguliya, G. Kabisov, V. Kairov ve diğerlerinin önemli hizmeti olmuştur.

1935 yılında tiyatroya Gürcü tiyatro topluluğu dahil edilmiştir. Tiyatronun Oset bölümünde G. Taugazov, B. Sihovrebov, N. Çabiyeva, L. Galavanova, R. Gassiyeva, A. Keldiyev, E. Gugkayeva, İ. Cigkayev, R. Dzagoyev, A. Tedeyev, M. Madzayev (baş rejisör) çalışmaktaydı.

Güney Osetya Medyası:

Güney Osetya'da biri Osetçe, ikisi Rusça olmak üzere 3, bir de hem Osetçe hem Rusça yayın yapan bir yayın organı vardır. Bunlar:

1-Hurzanin / Zarya, Osetçe. Devlet tarafından 1924 den beri haftada 2 kez yayınlanıyor. Tirajı 900 dür.

2-Güney Osetya, Rusça. Devlet tarafından 1 Ocak 1993 den beri haftada 2 kez yayınlanıyor. Tirajı 1200 dür.

3-No Obezreniye, Rusça. 2001 den beri Sosyal Araştırma ve İnisiyatif Merkezi tarafından haftada bir yayınlanıyor.

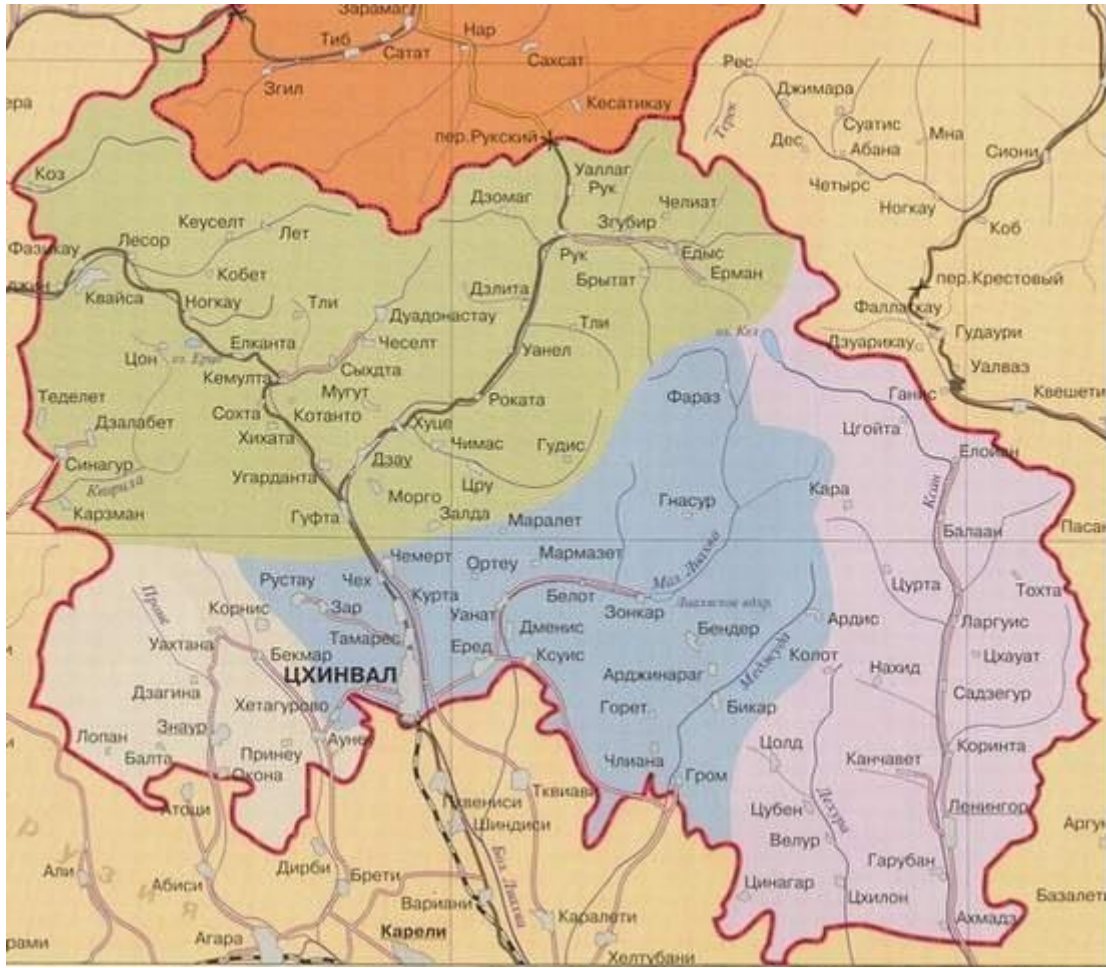
Tirajı 99.

4-Vestnik Yujniy Osetya, Rusça. 1991 yılından beri haftada 2 Kez Rusça ve Osetçe yayınlanıyor. Daha Çok Gürcü-

Oset ihtilafı, İnsan hakları ihlallerini konu alıyor. Genel Yayın Yönetmeni İnal Pliyev'dir.

Güney Osetya topraklarında eneolitik çağı eserleri ile Koban Uygarlığı'nın örnekleri (metal ürünleri, seramik vs.) ortaya çıkarılmıştır. Ortaçağ Gürcü ve Abhaz mimarisinin etkisi ve çağdaş yerli inşaat geleneklerinin de etkisi görülür. Armazi (864), Tigva (1152), İkorta (1172) tapınakları, Dzakina Köyü'ndeki saray (17. yy.) bunlara örnektir. Sovyet döneminde ana plana uygun olarak Tsihinvali şehri yeniden kuruldu. Yoğun bir şekilde endüstriyel ve sosyal tesisler ile konutlar inşa edildi.

HARİTA

GÜNEY OSETYA BAYRAK VE SEMBOLU

